

“Caldrà retallar més i crear noves taxes per preservar la cohesió”

El nou govern haurà d'afrontar la imposició de limitació del dèficit al 0,7% del PIB, com la resta de comunitats autònomes, mentre que l'estat podrà arribar fins al 3,8%. Aquest exercici de contracció brutal pot posar en escac les polítiques més elementals per sortir de la crisi?

—Sens dubte, assolir l'objectiu de dèficit per al 2013 fixat en el 0,7% del PIB, és a dir, la meitat del límit amb què s'ha de tancar el 2012, implicarà franques dificultats perquè la Generalitat pugui dur a terme polítiques que impulsin la demanda. Som en una cruïlla: d'una banda hi ha l'alta austeritat que s'imposa, i de l'altra, la necessitat d'impulsar la demanda per a crear llocs de treball, que serà l'altre gran drama de l'economia catalana. Si Madrid no flexibilitza aquest objectiu, la sortida de la crisi a Catalunya quedarà massa compromesa.

—**Que es flexibilitzi el dèficit només depèn de l'estat i, d'altra banda, sembla difícil que la Generalitat pugui incrementar substancialment tant els ingressos que s'evitin noves retallades.**

—És un cercle viciós, perquè els ingressos de la Generalitat estan en el nivell màxim. És molt complicat augmentar més la recaptació, amb IRPF ja estem en els tipus màxims, quant a IVA i impostos especials no tenim normativa pròpia a Catalunya, i malgrat l'increment del tipus impositiu de l'IVA decretat per Madrid no sembla que hi hagi molt increment de recaptació, perquè el consum intern s'està contraient. I la resta d'impostos en què la Generalitat té capacitat normativa estan molt espremuts. L'impost sobre actes jurídics documentats ja es va augmentar, també

Marta Espasa (Ulldemolins, 1967) és professora d'hisenda pública de la UB, membre del Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica de Catalunya (CAREC) i membre de l'Institut d'Economia de Barcelona.

es va augmentar el tram autonòmic sobre l'impost minorista de vendes d'hidrocarburs, s'ha creat la taxa turística, l'euro per recepta, etc... L'únic marge que hi ha és reintroduir l'impost de successions i donacions, i buscar algun nou impost propi de caràcter mediambiental o que tingui a veure amb consums poc saludables, com podria ser un impost sobre matèries grasses. Serien dos impostos socialment més acceptats i que a la vegada permetrien aconseguir una recaptació prou acceptable.

—**Aquestes retallades substancials que caldrà tornar a fer si Madrid no flexibilitza el límit d'endeutament permès, posarien en perill l'estat del benestar?**

—Actualment, la societat ja està patint fortes retallades, i per tant, acceptar noves retallades pràcticament com les que hem estat patint fins ara costarà. Ara bé, és inevitable repensar alguns serveis,

JORDI RAY

potser els que no són imprescindibles s'hauran de deixar de donar de franc. Per exemple, hi ha d'haver un acord en sanitat sobre quin percentatge de despesa volem destinar del pressupost. Actualment està al voltant del 25%, i a partir d'aquest percentatge triar quines són les accions que quedaran garantides pel sector públic i quines no. I potser sí, que s'haurà de fer una tria sobre quines vacunes quedaran finançades i quines no, quins tractaments, etc.

—**Es poden repetir els problemes de tresoreria a la Generalitat que impedeixin pagar a temps nòmines de funcionaris i altres pagaments ordinaris?**

—Sí. No hi ha cap garantia que no es pugui tornar a repetir aquesta situació. Depenem molt de la liquiditat que ens proporciona el sistema de finançament autonòmic, perquè no tenim capacitat de gestionar ni l'IVA ni els impostos

especials ni l'IRPF, i és l'estat qui fa bestretes a la Generalitat. Per tant, pot tornar a passar que s'endarrereixin els pagaments o que els recursos no siguin suficients a curt termini. Probablement, doncs, hi haurà noves tensions de tresoreria, perquè res no ha canviat en el model de finançament. No tenim nous instruments.

—El nou govern haurà de seguir retallant en empreses públiques. Una altra font de conflicte laboral i social.

—En la mesura que les empreses públiques consoliden el seu dèficit amb l'administració central, també acaben essent un problema. El nou govern haurà de revisar molt bé la llista d'empreses i ens públics, que n'hi ha una amalgama, per a determinar quines són prescindibles, i les que siguin necessàries igualment hauran de patir retallades. Algunes empreses s'hauran de vendre per a poder obtenir ingressos. De fet, en

el pressupost del 2012 ja hi havia prevista una partida de venda d'edificis i solars i també paquets d'accions. Caldrà fer-ho també a partir d'ara per a poder aconseguir ingressos.

—Ja no s'emetran bons patriòtics, que havien servit en els darrers anys per a aconseguir aquesta liquiditat immediata. Per contra, hi ha el fons de liquiditat autonòmica, a uns interessos molt alts. Encara hi haurà un endeutament més gran, doncs?

—La Generalitat no té cap més opció que recórrer a aquest fons, perquè Catalunya no pot anar als mercats internacionals. Ja es va intentar i no va funcionar. Com que no tenim capacitat per a fer una política fiscal pròpia que ens permeti no dependre tant de l'administració central, hem de recórrer al mateix estat per a finançar-nos, si no volem reduir moltíssim la despesa, amb el cost social que això significa. En

temps de crisi és molt complicat retallar tant, perquè s'ha de preservar la cohesió social. L'únic camí que tenim ara és endeutar-nos amb l'estat.

—El Consell d'Estat està posant en qüestió un dels instruments que ha adoptat la Generalitat per a intentar aconseguir ingressos, l'euro per recepta. Tal vegada aquesta no podrà ser una via d'ingressos...

—Hem d'aconseguir recursos com sigui per a poder preservar l'estat del benestar, però des de l'administració central ens trobem amb moltes traves per a assolir aquest deure que té l'administració amb els ciutadans.

—L'Estat espanyol podria acabar essent rescatat per la UE. Aquesta circumstància, com afectaria Catalunya?

—Hi hauria un pla d'ajustament, que en la mesura que contemplés augment d'impostos o reducció de determinades despeses, transferències i inversions, afectaria també els comptes de la Generalitat. Per exemple, si hi ha un pla d'ajustament indicat per Brussel·les que digui que cal paraitzar les inversions en infraestructures, Madrid no posarà recursos per a la disposició addicional tercera de l'Estatut.

—L'increment de l'atur també formarà part de l'agenda negra del president?

—Per descomptat, serà un punt molt crític. Però com en molts altres àmbits, el problema és que la Generalitat té molt pocs instruments de política econòmica per a poder fer polítiques d'incentivació del creixement. Els grans instruments encara són a les mans de l'estat, i poc es pot fer per aconseguir reduir l'atur. Amb tot, hi ha marge, perquè es pot actuar en matèria de formació i l'atur juvenil, fent una revisió a fons de la FP perquè hi hagi més vinculació entre la formació i les necessitats empresarials. A més a més, s'hauria d'aprofundir molt en totes les competències que té la Generalitat, prioritzant al màxim la creació d'ocupació i reduir l'atur juvenil, que ronda el 50%.

—L'aprovació dels pressupostos del 2013, que se sotmetran a votació al gener, seran un escull important per al nou govern si no té majoria absoluta.

—Serà molt complicat tirar-los en-

JORDI PLAY

Espasa adverteix que, si Madrid no flexibilitza el límit d'endeutament autonòmic del 0,7% del PIB, la sortida de la crisi quedarà "molt compromesa".

davant si necessita algun suport extern, perquè inevitablement inclouran noves retallades. Però és que la situació és extremadament delicada. En els pressupostos del 2012, el pagament d'interessos era de 2.500 milions d'euros: això suposa molt més que el capítol sis d'inversions reals, que l'any passat van ser 1.900 milions d'euros. Aquest any els interessos tornaran a créixer, és una bola de neu que no ens permet destinar recursos a altres polítiques d'estat del benestar com salut i educació. Per això és important contenir aquest dèficit perquè la bola de neu no es faci tan monstruosa. El fons de liquiditat autonòmic no és pas un regal de diners de Madrid, és un préstec a un interès del 5,6%. Cada vegada hi ha menys recursos per a destinar a l'estat del benestar i la cohesió social, i això pot ser un problema important.

—Podria estar en risc la cohesió social a Catalunya?

—El que s'haurà de fer és preservar al màxim el nucli de l'estat del benestar, però tot allò que sigui complementari s'haurà de repensar. Entenc que en la situació de crisi en què ens trobem s'haurà de buscar la millor manera d'aconseguir la màxima eficiència en

la prestació dels serveis, tot i que hi haurà retallades, per a poder preservar aquest nucli i evitar el trencament de la cohesió. Cal blindar les persones més vulnerables, i si no es fes així, la societat no ho entendria.

—És a dir, que les futures retallades seran ja al límit per a garantir aquesta cohesió i serveis imprescindibles?

—Sí, de manera que els nous copagaments, les taxes, els preus públics, etc., seran instruments que cada vegada haurem d'utilitzar més per a preservar aquesta cohesió social. Això sí, sempre acomodant-ho al nivell de renda o de patrimoni dels individus, no de forma lineal. El primer objectiu del nou govern serà preservar l'estat del benestar a les persones més vulnerables. Hi ha gent que es pot pagar determinats serveis, i per tant, es pot fer un copagament ciutadà-administració, però n'hi ha d'altres que no. Per tant, aquelles persones que no poden fer-se càrrec d'algunes prestacions, els les ha de garantir el sector públic. En el cas de la universitat, per exemple, malauradament les taxes crec que continuaran augmentant, però s'haurà de preservar sí o sí que ningú no quedi exclòs per motius econòmics. Ara bé, el fill d'un alt executiu hauria

de contribuir a finançar aquell servei públic. En resum, cal discriminar en funció de la renda o el patrimoni per a garantir que tothom hi tingui accés.

—Allò de "gratuït per a tothom" s'ha acabat.

—I tant. O com a mínim ens ho haurem de repensar. Gratuït només podrà ser per a les persones més vulnerables, precisament per preservar la cohesió social. La resta ens haurem d'acostumar a cofinançar una part, és la manera de garantir els serveis, perquè si no, desapareixeran. I no crec que la societat estigui a favor de l'eliminació dels serveis públics bàsics. És cert que tenim el dret d'accedir als serveis, però és clar, si no hi ha ingressos suficients per a finançar aquell servei, no tenim més remei que prioritzar els més necessitats i la resta de gent també té l'obligació d'ajudar a preservar el servei cofinançant-lo. És l'única manera que tenim de preservar la cohesió social, i fins i tot començar a fer alguna política d'estímul. Si podem estalviar amb el cofinançament d'alguns serveis, aquesta partida es pot destinar a augmentar la competitivitat, facilitar l'exportació, etc.

Gemma Aguilera